

Bloeiende akkerranden

Ons bestuurs- en redactielid Walter de Milliano doet verslag van zijn eerste praktische ervaringen met een driejarig project met bloeiende akkerranden van 'Bloeiend Bedrijf.'

1. Informatiebord Bloeiend Bedrijf (Walter de Milliano).

FAB-randen

Coördinatrice Ria Hoeymakers van de Zeeuwse Land- en Tuinbouw Organisatie (ZLTO) Groep 'Bloeiend West Zeeuws-Vlaanderen' (BWZV) nodigde me eind 2011 uit mee te doen aan een project van Bloeiend Bedrijf. Het project wil met "Functionele Agro Biodiversiteit - randen" (FAB-randen) langs akkers de aanwezigheid van natuurlijke vijanden verhogen en hiermee een belangrijke bijdrage leveren aan de bestrijding van ziekten en plagen in veldgewassen.

2. Meerjarig mengsel, Bakkersstraat, 1 juli 2012 (Walter de Milliano).

Onderzoeksprojecten hebben aangetoond dat FAB-randen effectief zijn voor plaagbeheersing in bijvoorbeeld granen en aardappelen. Deze aanpak kan ertoe leiden dat gebruik van chemische middelen tot een minimum beperkt wordt. Met het project doen we kennis op in verschillende praktijkomstandigheden.

Bloeiend bedrijf en akkerranden

Bloeiend Bedrijf is een samenwerkingsverband van meer dan 500 boeren, waarvan zo'n 60 deelnemers in Zuidwest-Nederland. Er zijn ruim 30 regionale partners zoals agrarische natuurverenigingen. Een aantal ervan ziet u op de informatieborden (foto 1). Zo participeert ook de ZLTO, die technisch en administratief advies geeft en het Louis Bolk Instituut dat wetenschappelijke ondersteuning verleent. Bloeiend Bedrijf wordt voor 3 jaren gefinancierd (2012-2014) in Zeeland en Noord-Brabant. In deze periode doen we ervaring op met aanleg en beheer van akkerranden ten behoeve van natuurlijke plaagbeheersing en wordt zoveel mogelijk kennis uitgewisseld. In 2012 zijn er honderden kilometers bloeiende akkerranden aangelegd langs verschillende gewassen. Het maakt het landschap aantrekkelijker en geeft een gezicht aan duurzame gewasbescherming. De kennisuitwisseling onder deelnemende boeren vindt plaats door het bijwonen van bijeenkomsten, het organiseren van excursies en het maken van publiciteit. Ervaringen kunnen bovendien "online" geplaatst worden op www.bloeiendbedrijf.nl.

Ervaring met meerjarig mengsel

Met behulp van een cursus en een groepsbijeenkomst koos ik om ervaring op te doen met de nuttige biodiversiteit van een meerjarig mengsel. Dit omdat ik de FAB-randen voor langere tijd op dezelfde plek wil houden. In samenspraak met de leverancier is een speciaal zaadmengsel samengesteld. In mijn meerjarig mengsel zaten Boekweit, Klaproos, Gele ganzebloem, Wilde margriet, Wilde cichorei, Luzerne, Witte klaver, Rolklover, Smalle weegbree, Duizendblad, Korenbloem, Gewoon struisgras, Roodzwenkgras en Kamgras.

Langs de slootranden groeit er bovendien veel Fluitekruid dat al vroeg aantrekkelijke bloemen draagt waarvan nuttige insecten profiteren. Ook heb ik wat Borage geplant (foto 2) om bijen aan te trekken. Het moet nog blijken of de volgende jaren doorzaai noodzakelijk zal zijn.

Op 8 april werd het zaai zaad gebracht door de BWZV-coördinatrice. Het land had al de nodige voorbereidingen ondergaan en er was al overlegd met loonrijders en pachters over de akkerrand en hun veldwerkzaamheden. Het zaaien van bijna 1 ha akkerrand in stroken met een breedte van 3 tot 12 m vond plaats met tractor en zaaimachine. Enkele plekken, langs een veld met ui en een veld met korrelmais, werden met de hand ingezaaid. In april was het nat en koud en in mei droog en koud. Om de droogte in mei het hoofd te bieden, werd één akkerrand geïrrigeerd.

Eénjarig mengsel

Ook het éénjarig mengsel is een samenstelling van een groot aantal soorten, met enige verschillen afhankelijk van de zaadleverancier. Voorbeelden van de soorten zijn Alexandrijnse klaver, Boekweit, Bolderik, Chrysant, Cosmea, Gele ganzebloem, Gipskruid, Hoofdjesgillia, Klaproos, Korenbloem, Luzerne, Meisjesogen, Saffloer en Kleine zonnebloem. Bij het éénjarig mengsel wordt de rand na de bloei weer ondergewerkt.

3. Meerjarig mengsel, Bakkersstraat, 9 juli 2012 (Walter de Milliano).

Bloemen en insecten

Het was mijn eerste ervaring met het tegelijk inzaaien van zoveel verschillende soorten. Een meerjarig mengsel heeft meer tijd nodig om zich volledig te ontwikkelen in het eerste jaar. Opkomst en beheer in het eerste jaar hebben ook invloed op de effectiviteit en aanblik van de rand in de volgende jaren.

4. Meerjarig mengsel met Kamille, Maagdenbergweg Oostburg, 1 juli 2012 (Walter de Milliano).

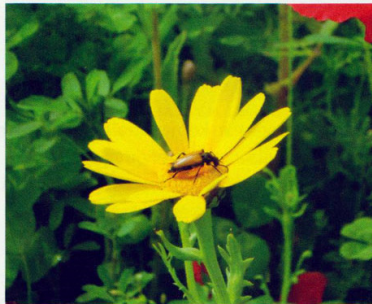
Ik was dan ook erg nieuwsgierig of er wel een bloemenrand zou komen en hoe de strook bloemen eruit zou zien. Eind juni werd duidelijk dat er bloei was. Aanvankelijk toonden zich alleen bloemen van de aangeplante borage en schermbloemigen langs de sloot, maar later verschenen ook bloemen van Boekweit, Smalle Weegbree, Klaprozen en Kamille (foto's 2 en 4 d.d. 1 juli 2012).

Enige verwondering ontstond omdat de twee velden met hetzelfde zaad er toch verschillend uitzagen. Kamille ontwikkelde zich vanuit de 'zaadbank' en stond niet op de lijst, wel Margriet, wat wel wat lijkt op Kamille.

5. Meerjarig mengsel na gedeeltelijk maaien van Kamille, Maagdenbergweg, 27 juli 2012 (Walter de Milliano).

Een plantenexpert bevestigde dat er een overmatige hoeveelheid Kamille stond: langs de ui heel talrijk en wat minder langs de snijmais. We kozen ervoor de Kamille gedeeltelijk te maaien, ook om zaadvorming tegen te gaan en hiermee te voorkomen dat in 2013 alleen Kamille in de akkerrand te zien zou zijn. Het maaien van de Kamille begin juli bleek helaas nog niet geleid te hebben tot extra groei van andere bloeiende planten eind juli (foto 5). Eind juli bloeiden enkele Korenbloemen, Wilde chichoreiplanten en zelfs enkele Wilde margrietten (die kennelijk niet allemaal tweejarig waren), veel Papavers, Luzerne, Rolklaver, Gele ganzebloemen en Kamille (foto's 3 en 5).

6. Natuurlijke vijand - Soldaatje - larveneter van bladluizen, Oostburg, 9 juli 2012 (Walter de Milliano).

7. Natuurlijke vijand - Zweefvlieg waarvan de larven bladluizen eten, Oostburg, 9 juli 2012 (Walter de Milliano).

De bloeimomenten van het zaadmengsel verschillen, zodat er het gehele groeiseizoen nectar en stuifmeel te vinden is voor nuttige insecten.

De stroken bloeiden en verhoogden de biodiversiteit. Voorbijgangers stoppen vaak om foto's te maken van de bloeiende FAB-randen en soms ook om vragen te stellen.

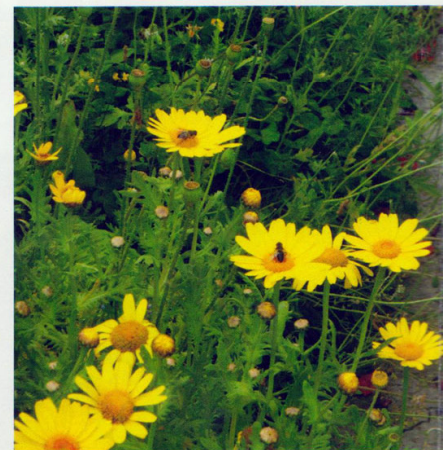
We waren verrast over de houtduiven en fazanten, maar, en dat is natuurlijk het voornaamste, allerlei insecten als kevers en zweefvliegen bezoeken onze FAB-randen; zij zijn ieder op hun manier natuurlijke vijanden van ziekten en plagen (foto's 6 en 7). Vooral Gele ganzebloem en Borage trokken nuttige insecten aan zoals bijen (foto 8) en hommels. In de korrelmais bleken luizen bestreden te worden door de toegesloten natuurlijke vijanden uit de FAB-rand. In de ui is deze positieve invloed nog niet zichtbaar.

Conclusies en vragen

- De FAB-akkerranden zorgen voor uitwisseling van kennis met collega's en deskundigen.
- Beheer van de vele soorten planten in akkerranden is een leerpunt voor deelnemers, maar ook voor loonwerkers, pachters en burens.
- Er is een begin gemaakt met kennisopbouw over ontwikkeling van plantesoorten in een meerjarig plantengemengsel met de bedoeling de bloei af te stemmen op de gewenste gewasbescherming.
- Is doorzaai in het meerjarig mengsel nodig in volgende jaren?
- De eerste praktijkervaringen zijn opgedaan met bestrijding van ziekten en plagen door natuurlijke vijanden.
- In korrelmais zijn de effecten van natuurlijke bestrijding in het eerste jaar van de FAB-akkerrand al zichtbaar.
- De FAB-akkerrand geeft een verfraaiing van het landschap en draagt naast duurzame gewasbescherming bij aan het instandhouden van bijen en hommels.

Uitnodiging

Belangstellenden kunnen op afspraak de beschreven akkerranden bezichtigen.
T: 0117-450230; walterde.milliano@wxs.nl

8. Bijen op Gele ganzebloemen, Oostburg, 27 juli 2012 (Walter de Milliano).